

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce
AUTORSKÁ KNIHA

ALMARA

Eliška Čechovská

Plzeň 2019

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění

Studijní program Výtvarná umění

Studijní obor Ilustrace a grafika

Specializace Kniha a tvarování papíru

Bakalářská práce

AUTORSKÁ KNIHA
ALMARA

Eliška Čechovská

Vedoucí práce: MgA. Mgr. Petra Soukupová
Katedra výtvarného umění
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2019

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Eliška ČECHOVSKÁ**
Osobní číslo: **D16B0122P**
Studijní program: **B8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Ilustrace a grafika, specializace Kniha a tvarování papíru**
Název tématu: **Autorská kniha na vlastní téma**
Zadávací katedra: **Katedra výtvarného umění**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

- a) Tvůrčím záměrem je vytvoření knihy, která bude mít za cíl zmapovat dnes nejčastěji nošené kroje na Moravě. Důvodem volby tohoto tématu je můj osobní vztah k moravskému folklóru a také snaha pomoci rozpoznat jednotlivé kroje.
- b) Kniha bude obsahovat např. kresby zhotovené kombinovanou technikou a ukázkou typických vzorů daného kroje s následnou úpravou v grafických programech.
- c) Cílem mé práce je vylepšit orientaci v této problematice a pomoci zlepšit poznávání tradičních oděvů na Moravě.
- d) Finálním výstupem bude naučná kniha, která bude doplněna ilustracemi krojů a textem. Velikost knihy bude minimálně A5. Celé dílo bude doplněné poznávací hrou: Papírovými panenkami, díky kterým si každý osvěží své znalosti získané v knize.
- e) Dílo bude doprovázeno teoretickou zprávou obsahující minimální rozsah sedmi normostran.

Rozsah praktické části: **vyplyne ze zpracování BP**

Rozsah teoretické části: **min. 7 normostran textu**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

TOBOLKA, Zdeněk. Kniha: Její vznik, vývoj a rozbor. Praha: Orbis, 1949. ISBN neuvedeno

KOCMAN, Jiří H. Médium papír. Vyd. 2. Brno: Vutium, 2004. ISBN 80-214-2626-8.

KHEL, Richard. Na papíru napsáno a vytištěno. ISBN neuvedeno

KORDA, Josef. Papírenská encyklopedie. 1. vyd. Praha: Státní nakladatelství technické 1991. ISBN 80-03-00647-3.

KHEL, Richard. Poselství papíru. Praha: Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-684-8.

Vedoucí bakalářské práce:

MgA. Mgr. Petra Soukupová

Katedra výtvarného umění

Datum zadání bakalářské práce: **27. září 2018**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2019**

v z. Mgr. Jindřich Lukavský, Ph.D.
proděkan pro studijní a pedagogické záležitosti
Doc. akademický malíř Josef Mištera
děkan

Mgr. Jindřich Lukavský, Ph.D.
vedoucí katedry

V Plzni dne 24. října 2018

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2019

.....

podpis autora

OBSAH

Rešerše zvoleného tématu:

1. TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY	7
2. CÍL PRÁCE	9

Reflexe a dokumentace procesu tvorby:

3. PROCES PŘÍPRAVY	10
4. PROCES TVORBY	12
5. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	14
5.1 Knižní a periodická literatura	
5.2 Internetové zdroje	
6. RESUMÉ	15
7. SEZNAM PŘÍLOH	16

1. TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY

Vybrala jsem si téma, které je pro mě velice osobní a ve kterém v podstatě od mala vyrůstám. Za cíl jsem si dala vytvořit autorskou knihu, která by měla předávat základní informace o lidovém oděvu: kroji. Jelikož pocházím z jižní Moravy již od mala jsem se účastnila různých dochovaných zvyků a tradic, jako jsou hody, kácení máje či jiné např. folklorní vystoupení a festivaly. V posledních letech moje láska k folklóru rostla, a to hlavně co se týká zaměření na oděv. Začala jsem se více zajímat o to z jakých oblastí příslušné kroje pochází, z čeho jsou ušité, jakým způsobem zdobené a kdy se nosí kroje slavnostní a kdy zase všední. Nejvíce mě zajímá pochopitelně oblast Moravského Slovácka. Je to oblast, ze které pocházím a kde mám svoji rodinu, ale také oblast známá právě díky zachování tradic a krojů nejdéle z celé České republiky. Jednou jsem narazila na přirovnání, že Slovácko je nepřebornou krojovou studnicí a myslím si, že lépe bych to řekla jen těžko.

Právě z této oblasti pochází také náš nejznámější kroj, který dokonce v době národního obrození byl nazýván krojem národním, a to je kroj Kyjovský. A zde se vracíme k důvodu, proč jsem se rozhodla pro zvolené téma. Chtěla jsem vytvořit jednoduchou příručku, kde by byl krátce a stručně popsán příslušný kroj a jeho doplňky tak, jak se nosí dnes. Neboť právě to byl jeden z problémů, se kterým jsem se potýkala na začátku svého bádání o krojích. Většina knih je stavěna tak, že se spíše zaobírá do minulosti a čtenář se nejprve musí poprat s mnoha variantami toho co bylo, a kde jsou na víc doplňky jen slovně popsány. Kroj jako takový prošel samozřejmě vývojem. Většině lidí však stačí vědět, jak se nosí v současnosti, a ne jak tomu bylo na počátku 19. století.

Dalším důvodem volby tématu bylo, že v poslední době se folklór těší velké oblibě. Tradice, které se udržely na Slovácku, se tak obnovují i ve velkých městech kde již byly zapomenuty. Bohužel jen v málo obcích a městech zbyl někdo kdo by dohlédl na správné dodržení slavností. A tak je povětšinou celý průběh stavěn na domněnkách a výmyslech lidí, kteří odkoukali a smíchali tradice z různých koutů. Díky tomuto výběru často trpí pochopitelně i oděv. Jen málo obcí je ochotno dát peníze na rekonstrukci

kroje, který se na daném území nosil a který nebude tak bohatý a pestrý jako kroj Kyjovský. Ten je také snadno dostupný, neboť ve většině půjčoven mají právě kyjovský kroj. Což by samo o sobě ještě tak nevadilo, ale valná většina lidí nikdy neviděla, jak se kroj správně obléká a co k němu patří, natožpak netuší, jak správně nazvat jeho části. Bohužel problém vzniká již v některých půjčovnách, které jsou někdy schopny nakombinovat celek, z částí různých krojů a jeho nakonec nositelé vůbec netuší, že je něco špatně. Věřím, že znalého člověka pak taková prezentace kroje může hodně pohoršit. I tak si myslím, že hlavním důvodem je nedostupnost informací, které jsou ukryty v hromadách nepřehledného textu. Přispívají k tomu i leckdy matoucí fotografie, kterých je dnes bohužel na internetu veliké množství. Samozřejmě jsem se setkala i s neznalostí v takové míře, že si děvčata nazula značkové tenisky ke kroji, nebo oblékla celé části úplně obráceně.

Za tuto volbu jsem ráda, neboť i já jsem se díky psaní textů dozvěděla spoustu nových informací, které mi pomohly k lepší orientaci v krojích.

2. CÍL PRÁCE

Cílem práce je proto vytvořit knihu, která by fungovala jako jednoduchá příručka a pomohla by k lepší orientaci v dané problematice. Přála bych si, aby moje dílo pomohlo lidem jednoduše a stručně získat základní informace o neznámějších krojích. Aby byli schopni umět je zařadit a měli jasnější představu o dnešním způsobu nošení. Celé dílo by proto mohlo pomoci k dnešnímu rozvoji folklóru a k lepšímu dodržování tradic, které se během posledních let přestaly vyvíjet a ustálily se. Právě proto jsem chtěla vytvořit knihu, kde by všechny informace byly jasně a stručně předány a vysvětleny tak, aby čtenář nemusel strávit spoustu času přebíráním se v textu a podtrhování potřebných věcí. Knihu, která lidem ujasní přesné názvy částí lidového oděvu, které možná někde už slyšeli, ale nebyli si jisti, co je tímto výrazem přesně myšleno. Knihu, díky které by se lépe zorientovali v lidovém oděvu na Slovácku a poznali lépe i další známé skvosty z toho kraje. Myslím si, že dílo by mohlo sloužit lidem k dosažení základních informací, a snad i probudit jejich další zájem v získávání dalších vědomostí.

Knihu bude doprovázet hra ve formě papírových oblékacích panenek. Zde si čtenář bude moc ověřit znalosti získané z knihy, nebo děti jen pohrát. Tato hra nebude součástí knihy a bude pouze jako doplněk.

3. PROCES PŘÍPRAVY

V počátečních úvahách jsem měla v plánu zmapovat lidové oděvy v rámci celé České republiky. V průběhu rozhodování jsem naštěstí území zmenšovala, až jsem se dostala jen na pár zástupců ze Slovácka. Měla jsem obavy, abych o všech krojích našla dostatečné informace, které budou pravdivé a nebudou jen domyšlené. Také bohatost Slovácka a různorodost krojů mi přišla zajímavá i pro diváky, kteří poprvé nahlédnou do tohoto dění. Neboť je neuvěřitelné, jak moc se od sebe lidový oděv liší už na první pohled, a to jen na tak malém území jako je Moravské Slovácko. Rozhodnutí zvolit jen pár zástupců tohoto malebného regionu považuji za šťastný krok. Již v průběhu práce jsem narazila na pár problémů, které se týkaly správnosti informací a zabralo mi spoustu času, než jsem zkompletovala celý text tak, abych měla jistotu, že je správný. Jen těžko si dokážu představit, jak by se mi hledaly informace o krojích z opačného koutu Česka. Další dilema jsem měla s rozhodnutím, zda v knize představit i kroje dětské, dospělé, všední a slavnostní. Původně jsem měla v plánu ukázkou všech zástupců, ale v průběhu práce jsem od toho odpustila.

Přípravu jsem započala pochopitelně shromažďováním informací a podkladů o vybraných krojích. Chtěla jsem mít jistotu, že průběh práce se nezadrhne na chybějících nebo milných informacích. Za tímto účelem jsem získala několik knih buď obecně o krojích nebo zaměřených na konkrétní oblast. Po přečtení několika knih jsem zjistila, že je časově nemožné, abych zdokumentovala všechny nošené varianty vybraných krojů. Dostupnost informací nebyla taková abych si troufla o tom psát. Sice jsem strávila spoustu času hledáním, ale pomohlo mi to i k jasnější představě, jak bude kniha dělena. K rozhodnutí, že kniha bude jen o svátečních krojích mladých mě také přivedl fakt, že dnes jsou nejvíce nošenými variantami. Díky tomu bylo jasné, že danou lokalitu bude zastupovat vždy sváteční varianta ženského a mužského kroje. Zvolené lokality jsem si vybrala podle vlastní intuice. Kyjovský kroj byl zvolen díky tomu, že se nosí nejvíce a je snadno dostupný, další kroj hanákoslovácký, neboť je to lokalita mezi Brnem a Kyjovem, a moje rodina právě z této části pochází. Další kroje jsem zvolila podle častého výskytu na folklorních festivalech a jiných akcích,

kde se prezentují kroje. Lidé však mají problém s jejich zařazením i přes to, že se staly znakem krojového Slovácka.

Je důležité zmínit, že v některých případech jsem pro chybějící informace musela vyhledat konzultaci odbornic (povětšinou nositelek kroje). Ty mi vždy ochotně poradily se správností nošení oděvu.

Ujasněním obsahové části jsem se mohla pustit na vizuální koncepcce, a to jak bude kniha vypadat a jak bude řazena. Bylo mi jasné, že chci vytvořit knihu, která bude vizuálně odlišná od většiny knih s podobnou tematikou, a více přizpůsobená naší době. Nakonec jsem se rozhodla pro rozdělení krojových částí na jednotlivé kusy. Neboť ve většině knih, které se mi dostaly do rukou jsou tyto části jen popsány a jako ilustrativní prvek je použita většinou fotografie již celého kroje nebo jeho detail. Tento způsob mi v některých případech přišel příliš matoucí, neboť ne každý se orientuje mezi pojmy jako fěrtoch, šorec, tacle atd. Také mi někdy dost chyběl popis spodních částí a jejich ukázka, neboť mnohdy byly jen zmíněny a pozornost byla hlavně zaměřena na vrchní části kroje. Proto jsem se již v počátku rozhodla, že kapitoly budou postupně provázet čtenáře jednotlivými částmi kroje, a to včetně spodních dílů. Měla jsem strach, že kniha bude působit příliš jednotvárně, a tak jsem naplánovala několik ilustrovaných dvojstran, kde by se měly objevit vybrané zvětšené detaily vzorů některých oděvů.

4. PROCES TVORBY

Když jsem měla ujasněné všechny obsahové informace a v hlavě první vizuální podobu knihy, nezbývalo mi nic jiného než se pustit do práce. Dalším krokem proto bylo zvolení techniky, kterou vypracuji ilustrace. Většina mých prací byla tvořena pomocí akvarelu. Zde jsem knihu rozdělila na pomyslné dva druhy ilustrací. První okruh kreseb se týká jednotlivých částí oděvů, u kterých jsem automaticky sáhla po pastelkách, díky kterým jsem dosáhla drobných detailů. V průběhu práce jsem také přišla na to, že je zbytečné zobrazovat některé kousky víckrát. Jedná se například o boty a spodnice, které se od sebe takřka neliší. Proto jsem v rámci konzultací došla k názoru, že je jejich ukázka dostatečná již v prvních kapitolách knihy a poté budou jen slovně zmíněny. Další problém, co se týká těchto ilustrací, jsem měla se způsobem zobrazení ženských pokrývek hlavy. Musela jsem zvolit způsob pomocí portrétů, neboť je většinou nešlo nakreslit jak volně leží (většinou se jednalo o druh uvázaného šátku). Díky tomuto důvodu jsem také u ženských kapitol zavedla podkapitoly navíc. Dostáváme se k druhému okruhu ilustrací, které jsou dělány akvarelem. Převážně to jsou velké ilustrace, kterými jsem zamýšlela náhodně oživit knihu, a na kterých jsou vybrané motivy detailů umístěné přes celou dvoustranu. Vždy jsem vybrala ty, které jsou důležité pro danou oblast nebo zajímavé způsobem tvorby. Čtenáře na to vždy upozorní text na předchozí stránce. Akvarelem nebo kombinovanou technikou jsou nakonec dělané i ilustrace portrétů či krojového páru. Dané téma si žádalo i ukázku oděvu jako celku, a to hlavně z důvodu čtenářů, kteří nemají žádnou zkušenost s krojem. Vytvořila jsem ilustrace, které nejsou tak detailní a jen v náznacích ukazují hlavní atributy krojů. Nakonec jsem se rozhodla umístit je vždy na začátek kapitol, neboť jsem usoudila, že dříve než se rozebere oděv do několika částí, měl by čtenář mít aspoň nějakou představu o celku.

Podobné zjednodušené kresby jsem použila i do mapy, která je umístěna na začátku knihy. Mapa je stejně zjednodušena jako celý obsah. Nechtěla jsem zbytečně zobrazovat další kroje, aby nezahlušily ty vybrané. Proto jsem vyznačila jen příslušné oblasti, popřípadě další folklorní místa důležitá pro Slovácko.

Dále mi bylo jasné, že budu muset najít nějaký prvek který by sjednocoval jednotlivé kapitoly a kniha by působila celistvě. Po dlouhém přemýšlení jsem pro tento účel vybrala od každého kroje jeho typický ornament nebo výšivku, která bude danou kapitolu provázet a která by mohla sloužit i jako orientační bod při hledání v knize. Z původního plánu barevných ornamentů, které by v pásku lemovaly pravý okraj stran, sešlo z vícero důvodů. Když jsem nahodila první strany v počítači bylo jasné, že zabírají příliš pozornosti i místa ilustracím. Vyzkoušela jsem několik možností a díky konzultacím u paní Jiříčkové jsme našli způsob umístění ornamentu na stranách tak, aby co nejméně narušoval rozložení stran. K zjednodušení vzoru došlo i barevností, všechny byly upraveny do červené, a navíc byla snížena viditelnost vzoru.

Červená se stala nosnou barvou pro celou knihu, odvíjí se od tureckého šátku, který je zastoupen skoro u všech představených krojů. Jeho vzor jsem nakonec vybrala i na obal knihy. Červená barva provází všechny strany a dává knihu do jednotného stylu. Jsou s ní zvýrazněné nadpisy a díky jednoduchým plochám i jasně oddělené kapitoly.

Největší problém během celé práce jsem měla s grafickou úpravou. Potřebovala jsem najít jednoduchý, ale něčím nápaditý koncept, který by pomohl oživit knihu. V jedné fázi jsem zkoušela knihu doplnit o fotografie, ale shodly jsme se mou vedoucí (Petra Soukupová), že fotografie příliš ubírají pozornost ilustracím a do knihy se nehodí. Díky konzultacím na grafickém designu jsem po delší době přišla s netradičním konceptem, a to umístit všechny hlavní nadpisy na spodní část strany a pomocí již zmíněného vzoru je nepatrně zvýraznit. Číslování stran je pro lepší dynamiku umístěno vždy na pravou stranu nad vzor. Nakonec si myslím, že se mi povedlo grafickou podobu knihy netradičně obohatit tak, aby byla zajímavá pro dnešní čtenáře, a zároveň ctěla tradici.

Knihu jsem nazvala Almara a myslím si, že toto slovo ji nejvíce vystihuje. I když žijeme v jednadvacátém století, stále jsou naše skříně, šuplíky a komody zkrátka almary plné těchto skvostů z jiné doby.

5. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

5.1 Knižní a periodická literatura

1. ŽIDLICKÝ, V.; Orel, J.; Řehánek, F. 1982. Lidové kroje na Hodonínsku. 2. vyd. nak. Osveta
2. LANGHAMMEROVÁ, Jiřina. 2017. České tradice v proměnách času: kroje — zvyky — umění. 1. vyd. Praha : NLN. ISBN 978–80–7422–500–0
3. TARCALOVÁ, Ludmila. 2013. Kroj na Uherskohradištsku. 1. vyd. Klub kultury v Uherském Hradišti. ISBN 978–80–260–4267–9
4. Kyjovské Slovácko v pohybu. 2015. Kroje Kyjovského Slovácka. Kyjov
5. TARCALOVÁ, Ludmila. Mapa krojů na Slovácku. Uh. Hradiště: Joker, spol. ISBN 80–86185–53–2

5.2 Internetové zdroje

1. *Folklorní akademie* [online]. Uh. Hradiště: Folklorní akademie © 2014-2016 [cit. 24.2.2019].

Dostupné z: <https://www.folklorni-akademie.cz>

2. *Folklor a tradice* [online]. zpracování Pixelhouse s.r.o. © Malovaný kraj, Záhorské muzeum [cit. 28.2.2019]. Dostupné z: <http://www.folkloratradice.cz>

6. RESUMÉ

As the topic of my bachelor thesis I have chosen the author's book. The book is called Almara. It is an outdated name for the wardrobe. The title of the book is related to the content of the book. My book is about five traditional clothes from South Moravia. The territory is more precisely called Moravian Slovakia. Moravian Slovakia is known for its respect for traditional festivals and folklore. Many traditional clothing has been preserved here. My goal is to bring people closer to the most famous ones and show them how to wear them nowadays.

My book has 80 pages and is divided into five chapters. I have chosen bright red as the main colour of the book. This particular colour was chosen because of all the costumes have a common red scarf called turečák. Its pattern is also on the cover of the book.

At the beginning of the book, some important information about traditional clothing is written. The orientation map of Moravian Slovakia, where the clothes from the book are shown, is also a help. Each chapter shows us parts of traditional clothing. Some parts are illustrated with small drawings. Small illustrations are drawn using crayons to make clothes more detailed. The book is enriched by several full-page illustrations. There is always the detail of the ornament of the clothes in it. All of the big illustrations are made by watercolour technique.

I wanted to make this book to help people get to know folk clothes better. Hopefully, it shows the beauty of the tradition we have. I have been interested in the topic for a long time and I enjoyed working on the book.

7. SEZNAM PŘÍLOH

1. Příloha

Moje vazba k lidovým oděvům

2. Příloha

Dílo spojené s folklorem

3. Příloha

První skici, rozvržení stran

4. Příloha

První skici, rozvržení stran

5. Příloha

Ukázka pomocné skici

6. Příloha

Ukázka ilustrací

7. Příloha

Ukázka ilustrací

8. Příloha

Ukázka ilustrací

9. Příloha

První grafické návrhy stran

10. Příloha

Finální podoba

11. Příloha

Finální podoba

12. Příloha

Finální podoba obálky

1. Příloha

Moje vazba k lidovým oděvům

Foto vlastní

2. Příloha

Dílo spojené s folklorem

Foto vlastní

3. Příloha

První skici, rozvržení stran

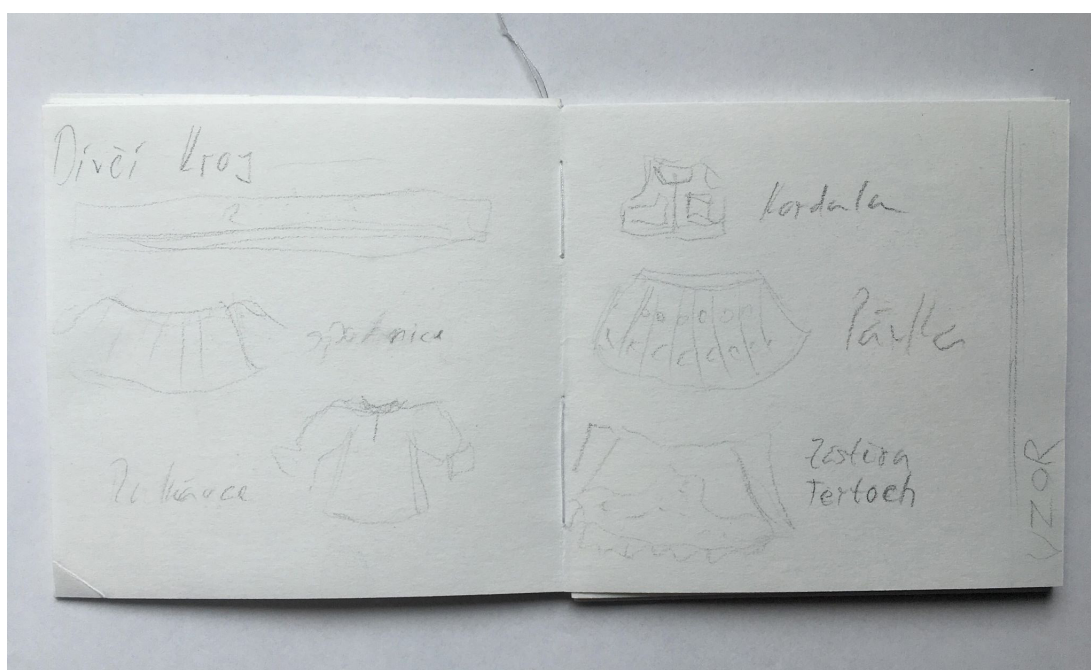

Foto vlastní

4. Příloha

První skici, rozvržení stran

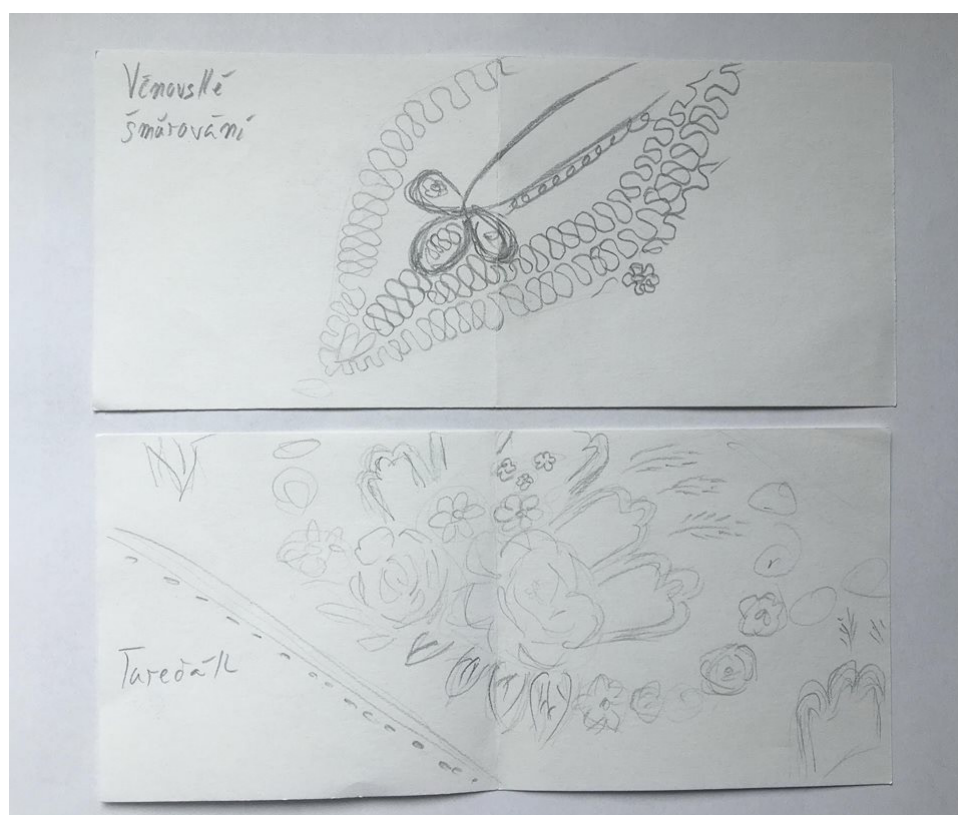
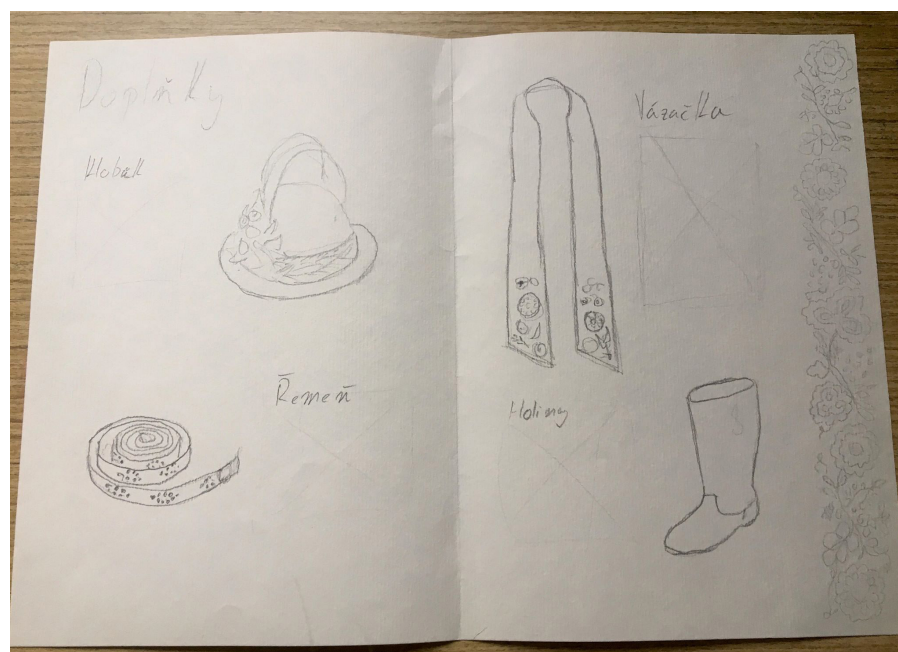

Foto vlastní

5. Příloha

Ukázka pomocné skici

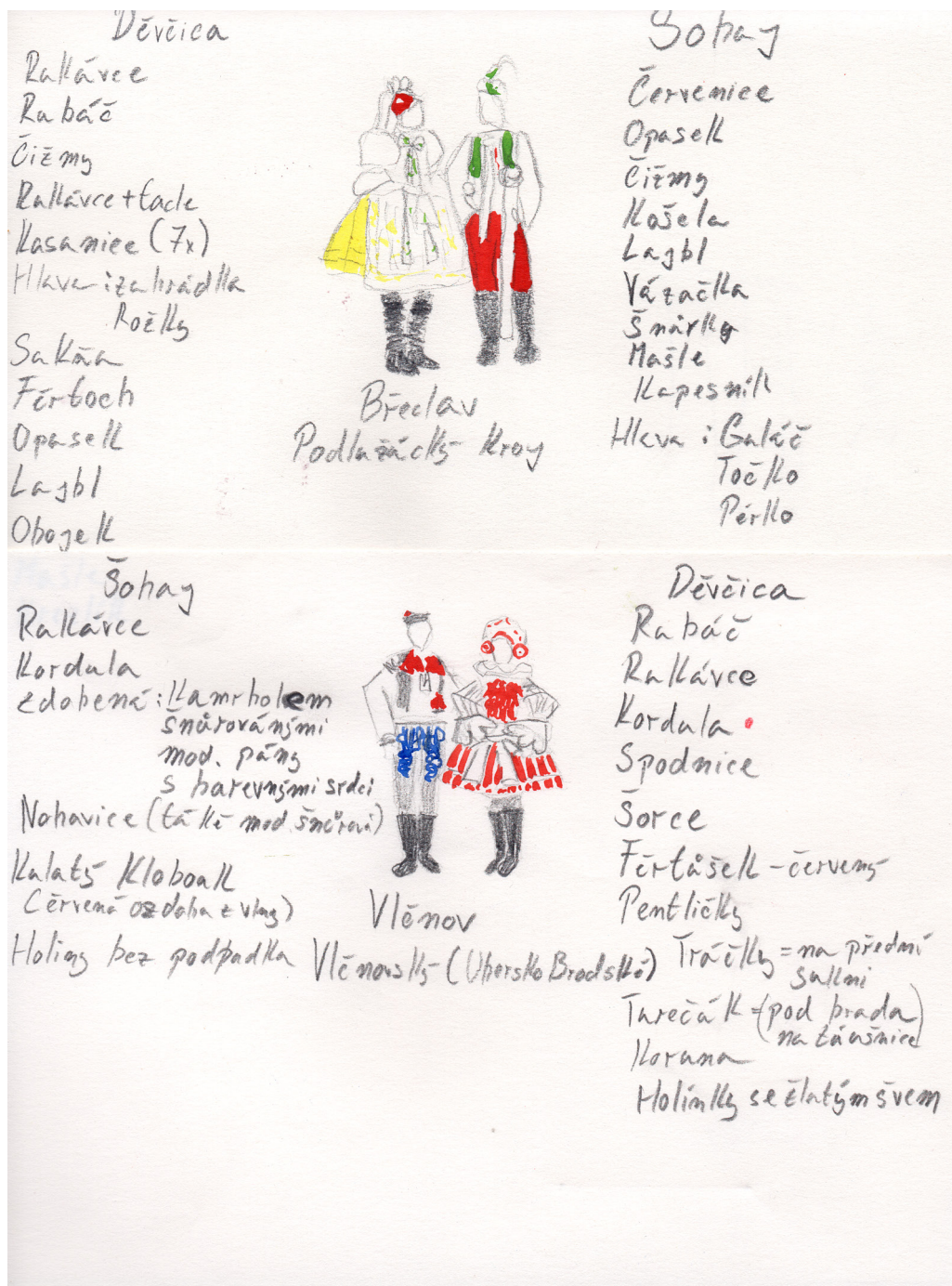

Foto vlastní

6. Příloha

Ukázka ilustrací

Foto vlastní

7. Příloha

Ukázka ilustrací

Foto vlastní

8. Příloha

Ukázka ilustrací

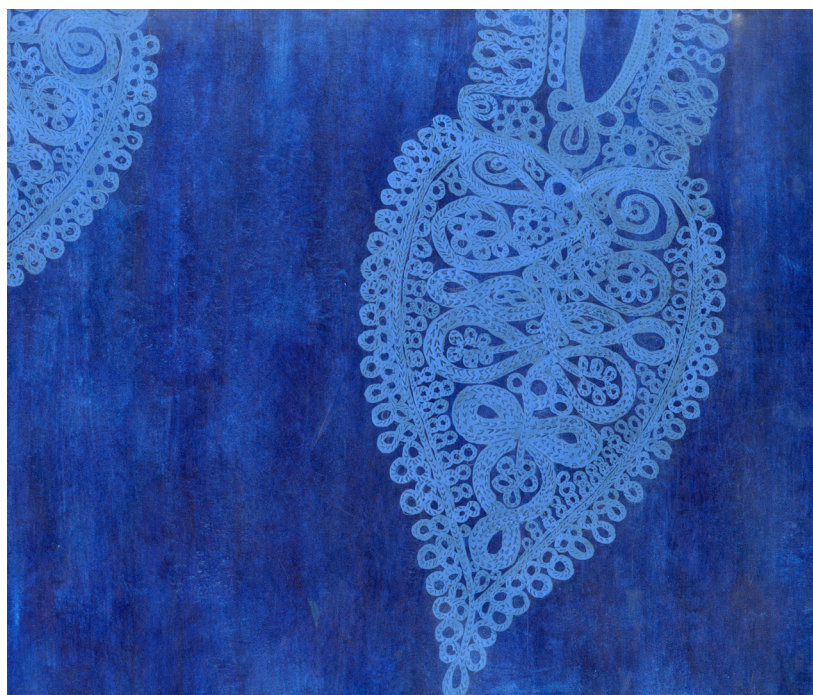

Foto vlastní

9. Příloha

První grafické návrhy stran

Podlužácký kroj

Podlužácký kroj

Frajárka

Fěrtoch

Kyjovská zástěra je díky technice vyšívání řazena mezi evropské unikáty. Technika vyšívky na tmavěmodré barvené plátno pomocí indiga a zdobená vyvázanou batikou. Vzor na fěrtochu se dříve vyšíval čtyřmi základními barvami červenou, bílou, zelenou a žlutou. Tvoří se ze dvouch polovin stejných výštek, které jsou uprostřed spojeny švem. Vyšívky mají rostlinný motiv a často pokrývají celou plochu. Takto bohatě zdobený fěrtoch je zakončený palčickovanou krajkou, která později bývala nahrazována továrními výrobky. Často také narážíme na černé sametové fěrtochy, kdy bohatá vyšívka je nahrazena vyšším květinovým pruhem.

Zástěra

Zástěra se nosila během méně významných akcí. Dnes je druhou nečastější zástěrou po fěrtochu tzv. kocúrka. Kocúrka je z bílého plátna a dříve ji nosily hlavně vdané ženy. Zástěra je zdobena dirkovanou technikou, kdy je motiv první vší a pak střed vstříhnut.

Mašle

Na Kyjovsku ženy nosí bohaté rukávce se stojatým límečkem. Jsou převážně plátěné ale můžeme zahlédnout i rukávce s mohelovými rukávy. Límeček je zdoben pro Kyjovsko typickou černou vyšívkou, zatímco na okrajích rukávů je nenápadná dirkovaná vyšívání.

Tacle

Tacle jsou součástí rukávů, jelikož ke svátečnímu kroji patří rukávce dvoje. Spodní jsou součástí rukávů a jsou méně vyšité. Vrchní a tou jsou právě tacle, bývají buď z jemného plátna nebo mušelinu doplněny černou vyšívkou.

Vrapované boty

Ke svátečnímu kroji ženy nosí černé punčochy a na nohou vysoké vrapované černé čizmy z jemné kůže. Na Kyjovsku jsou paty zdobeny hedvábnou vyšívkou ve žluto, červeně a zeleně kombinaci. Na jižním Kyjovsku jsou takto zdobeny i nártý bot. Potpatek je vyběhý zlatými hřebíčky a podkován.

Foto vlastní

10. Příloha

Finální podoba

Na Kyjovsku je lidový oděv stále neodmyslitelnou součástí života obce. Zatímco mužský kroj ze všedního života již zcela vymizel, a je prezentován pouze při slavnostních příležitostech, s ženským krojem se někde můžeme stále setkat denně. Jeho nositelkami jsou hlavně ženy z nejstarší generace. Je důležité připomenout, že právě kyjovský kroj se stal tak trochu našim krojem národním. Pro upřesnění je třeba říci, že v rámci oblasti máme dvě varianty:

Kroj severokyjovský – Kyjov-Boršov, Kyjov-Nětčice, Skoronice, Vlkoš, Kečany, Hýaly, Žádovice, Ježov, Kostelec, Moravany, Sobůlky, Bukovany, Skalka, Labuty, Vřesovice, Čeložnice;

Kroj jihokyjovský – Svatobořice-Mistřín, Milotice, Vacenovice, Ratiškovice, Dubňany.

Kyjovský kroj

Fértoch

Kyjovský fértoch by měl být z modrotiskového plátna. Výšivky mají rostlinný motiv a často pokrývají celou plochu. Vzor na fértochu se dříve vyšilval čtyřmi základními barvami: červenou, bílou, zelenou a žlutou. Takto bohatě zdobený fértoch je zakončený paličkovanou krajkou, která byla později nahrazena továrními výrobky. Často také narážíme na černé sametové fértochy, na kterých je bohatá výšivka nahrazena vyšitým květinovým pruhem.

Kocůrka

Tato zástěra se nosila během méně významných akcí. Dnes je druhou nečastější zástěrou po fértochu. Kocůrka je z bílého plátna, a je zdobena dirkovanou technikou, kdy je motiv prvně vyšit a pak střed látky vystřihnout.

Mašle

Samozřejmě ke každému kroji patří mašle a pentle. S touto hedvábnou protkávanou stuhou, která je široká cca 10 cm, se můžeme potkat i u jiných krojů. Má červené růže, a obvykle je na bílém podkladu, je nazývána slovácká. Pentle ke kyjovskému kroji by měly být bílé modré.

Tacle

Tacle jsou součástí rukávců, jelikož ke svátečnímu kroji patří rukávce dvoje. Spodní jsou součástí rukávců a jsou méně vyšité. Vrchní, a to jsou právě tacle, bývají buď z jemného plátna, nebo mušelínu, a jsou doplněny černou výšivkou.

Vrapované boty

Ke svátečnímu kroji ženy nosí černé punčochy a na nohou vysoké vrapované černé čizmy z jemné kůže. Na Kyjovsku jsou paty zdobeny hedvábnou výšivkou ve žluté, červené a zelené kombinaci.

16
17

Foto vlastní

11. Příloha

Finální podoba

Jak už zde zaznělo, kroje se rozdělují podle události a příslušnosti nositele. V mé knize se zaměřím na nejobhatší a dnes nejvíce nošené slavnostní kroje mládeže. Tak, jako mladá generace dnes, tak i dříve byla mezi mladými potřeba líbit se. A proto jsou kroje mládeže nejobhatší, nejbarevnější a nejokázalejší ze všech krojů napříč věkem. Oděv podtrhoval všechny atributy mláde, jako rozkvet, sílu, svěžest a krásu. Mládežnické kroje ukazují chlapeckou bujarost a dodávají první znaky příslušící pouze mužům, například klobouk. Naopak dívčí kroj se více přizpůsobuje změně postav a podtrhuje více její ženské křivky a něhu.

Je pravda, že kroj je dnes brán jako jev spíše historický, avšak na rozdíl od jiných oděvů z blízké i vzdálené minulosti, jako např. oděvu gotického či barokního, je kroj po celou dobu udržována jeho životnost. Je zvláštní, že se pozornost doslata právě venkovskému oděvu. A není to jen jev u nás, ale v celé Evropě i ve světě.

Kroje mládeže

Zůstala nám místa, o kterých můžeme říct, že v nich kroj přežil a zachoval si svoji podobu. Neznámější oblastí známou nejen folklorem, ale i krojem je bezesporu Moravské Slovácko. Tato poměrně rozsáhlá oblast jihovýchodní Moravy si zachovala tradiční kroj ve své životnosti a užití nejdéle z celé České republiky. Do nedávna také byla ukazatelem krojové síly celého národa. Centrem oblasti je Uherské Hradiště. Dalšími regionálními centry jsou např. Kyjov, Břeclav, Hodonín a Strážnice, která je střediskem kultury. Slovácko má bohatou řadu tradic a lidových zvyků spjatých s písněmi, tanci a kroji.

Moravské Slovácko

Foto vlastní

12. Příloha

Finální podoba obálky

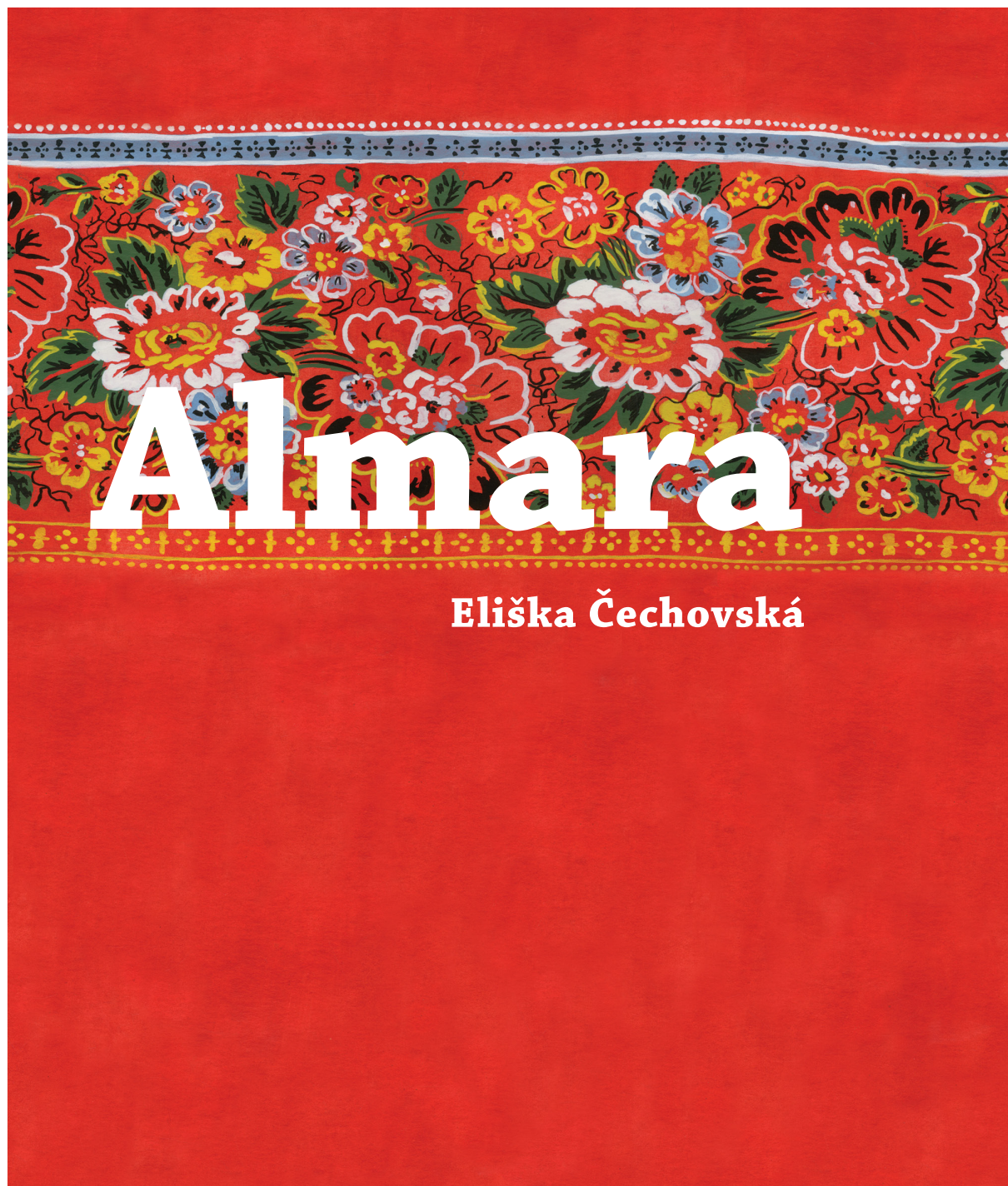

Foto vlastní

